

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 • tālr. (+371) 67388624 • fakss (+371) 67388634 • e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

LĒMUMS

Rīgā

2010.gada 7.oktobrī

Nr. E03-KREUD-54

Par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu

Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktores vietniece Brigita Liepiņa, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 260.panta trešo daļu, nepiedaloties fiziskai personai Fatimai Borovai, personas kods: (...), deklarētā adrese: (...),

izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu par tālāk minēto.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC), pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmo daļu, ir izvērtējis Fatimas Borovas (turpmāk – Borova) īstenotās komercprakses, sniedzot *Rīta Avīzē Latvijai Neatkarīgā* 2010.gada 28.augusta izdevumā reklāmu *Dziedniece Fatima Borova* (turpmāk – Reklāma), atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību reglamentējošo un citu normatīvo aktu, kā arī NKAL prasībām.

NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka komercprakse ir *darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam*. Tādējādi Reklāmas sniegšana ir uzskatāma par komercpraksi, jo ir tieši saistīta ar pakalpojuma sniegšanu patērētājiem. Savukārt Borova saskaņā ar lietā esošajiem materiāliem un NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu, kas nosaka, ka *komercprakses īstenotājs — ražotājs, pakalpojuma sniedzējs vai pārdevējs, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros īsteno komercpraksi, kā arī jebkura cita persona, kas rīkojas ražotāja, pakalpojuma sniedzēja vai pārdevēja vārdā vai uzdevumā*, ir atzīstama par komercprakses īstenotāju.

Reklāmā ir iekļauts apgalvojums: „Ar savu spēcīgo biolauku viņa ir izdziedējusi cilvēkus pat no ļoti smagām iekšējo orgānu slimībām un audzējiem” (turpmāk – Apgalvojums).

PTAC, pamatojoties uz NKAL 14.panta otro daļu, lūdza un saņēma Veselības ministrijas (turpmāk – Ministrija) viedokli par Reklāmā iekļautā Apgalvojuma atbilstību Ārstniecības likuma normām.

Ministrija 13.09.2010. vēstulē Nr.V-01-18.01.16/1067 norāda: „(...) ārstniecība ir profesionāla un individuāla slimību profilakse, diagnostika un ārstēšana, medicīniskā rehabilitācija un pacientu aprūpe (Ārstniecības likuma 1.panta 1.punkts). Līdz ar to dziednieces Fatimas Borovas reklāmā iekļautais apgalvojums „viņa ir izdziedinājusi cilvēkus pat no ļoti smagām iekšējo orgānu slimībām un audzējiem” var tikt uzskatīts par ārstniecību.

Patstāvīgi nodarboties ar ārstniecību attiecīgajā profesijā atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai kompetencei atļauts ārstniecības personām, kuras ir reģistrētas ārstniecības personu reģistrā (Ārstniecības likuma 26.panta pirmā daļa). Saskaņā ar publiski pieejamajiem Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra datiem Fatima Borova nav iekļauta ārstniecības personu sarakstā, kā arī saskaņā ar Veselības ministrijas rīcībā esošo informāciju Medicīnas profesionālās izglītības centrs (institūcija, kas attiecīgajā laika periodā bija kompetentā institūcija ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jomā) 2008.gadā veica Fatimas Borovas 1981.gadā Kirgizstānā iegūtās sanitārā feldšera kvalifikācijas ekspertīzi un ar 2008.gada 13.augusta lēmumu atteica reģistrāciju Ārstniecības personu reģistrā un nepiešķīra tiesības veikt profesionālo darbību sanitārā feldšera profesijā, lēmumu pamatojot ar to, ka Latvijā sanitārais feldšeris nav reglamentēta profesija un šī profesija nav iekļauta ārstniecības personu sarakstā.

Vienlaikus skaidrojam, ka Latvijā atļauts veikt tikai tādu ārstniecību, kas atbilst klīniskajām vadlīnijām vai ārstniecībā izmantojamo metožu un zāļu lietošanas drošības un ārstēšanas efektivitātes novērtējumam, kas veikts, ievērojot uz pierādījumiem balstītas medicīnas principus (Ārstniecības likuma 9.¹panta pirmā daļa). Latvijā apstiprināto medicīnisko tehnoloģiju (Ārstniecības likuma 1.panta 9.punkts – medicīniskā tehnoloģija ir ārstniecībā izmantojamās metodes un medicīniskās ierīces) sarakstā nav reģistrēta medicīniskā tehnoloģija, kas paredz slimību ārstēšanu ar biolauka korekcijas palīdzību. Līdz ar to, iekšējīgo orgānu slimību un audzēju ārstēšana, pielietojot biolauka korekciju, ir prettiesiska.”

20.09.2010. vēstulē Nr.21-06/7475-P-108 PTAC informēja Borovu par konstatēto pārkāpumu, par lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā uzsākšanu un paziņoja par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laiku un vietu.

PTAC 13.09.2010. tika saņemts Borovas paskaidrojums, kurā norādīts uz Ministru kabineta 13.02.2007. noteikumos Nr.125 „Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību (Profesiju klasifikators)” (turpmāk – Noteikumi 1) iekļautajām normām.

Nemot vērā, ka Reklāmas izplatīšanas laikā minētais normatīvais akts bija zaudējis spēku, PTAC neizvērtēja Borovas minētos argumentus, bet attiecīgi ņēma vērā Ministru kabineta 18.05.2010. noteikumu Nr.461 „Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi) redakcijas, kas bija spēkā 28.08.2010., prasības un nosacījumus. Noteikumi nosaka Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošos pamatuzdevumus un kvalifikācijas prasības. Tostarp tajos 32 apakšgrupās “Veselības aprūpes jomas speciālisti” mazajā grupā 323 „Alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti” sniegti šīs grupas profesionālās darbības pamatuzdevumi un kvalifikācijas prasības, tostarp, norādīts: „Šīs mazās grupas speciālisti, izmantojot augu valsts preparātus, jogu un citas metodes un principus, kas

balstītas zināšanās par dažādu kultūru tradīcijām un metodēm, nodarbojas ar cilvēka slimību, traucējumu un traumu profilaksi un ārstēšanu”, kā arī norādīti tālāk minētie profesionālās darbības pamatuzdevumi:

„– izmeklēt pacientus, lai noteiktu slimības vai sūdzības raksturu un nepieciešamo ārstēšanu; ārstēt slimības un traumas, izmantojot dabas dziedniecības līdzekļus (augus, kukaiņus, dzīvnieku ekstraktus u.c.) un citas tautas ārstniecības metodes, kas stimulē organisma darbību; dziedināt un palīdzēt, lai veicinātu atveseļošanās un psihofiziskā stāvokļa uzlabošanas procesus, izmantojot jogas terapijas metodes, vadīt individuālās un grupu jogas nodarbības, mācīt, kā izpildīt jogas vingrinājumus, kā izmantot relaksācijas un vizualizācijas tehnikas, meditāciju, elpošanas vingrinājumus un pašmasāžas paņēmienus vispārējā fiziskā un psihiskā stāvokļa uzlabošanai un nostiprināšanai, konsultēt par jogas uztura izvēli, masāžas un pašmasāžas eļļu un citu preparātu izvēli, pašmasāžas veikšanu un citiem jautājumiem, kas saistīti ar psihofiziskā stāvokļa uzlabošanu un nostiprināšanu; nosūtīt pacientus un konsultēties ar citiem veselības aprūpes speciālistiem”.

Norādītas šādas kvalifikācijas pamatprasības:

„Jāzina: pamatuzdevumu izpildei nepieciešamo teorētisko zināšanu pamati un prakse, analīzes un sintēzes metodes un paņēmieni; darbā lietojamo tehnisko u.c. līdzekļu uzbūve, darbības principi, lietošanas noteikumi; savstarpēji saistīto ārstēšanas procesu izpildes secība, to racionāla organizācija; darba aizsardzības un vides aizsardzības, darba tiesisko attiecību normas.

Jāprot: lietot praksē teorētiskās zināšanas un iegūto prasmi, tās nepārtraukti papildināt.

Jāatbild: par uzdotā aprūpes darba norisi un rezultātiem; par paša pieņemtajiem lēmumiem; par uzticētajiem darba līdzekļiem un priekšmetiem; par citu personu drošību savas darbības rezultātā; par iekšējās darba kārtības ievērošanu; par vadītāja rīkojumu vai norādījumu pildīšanu.

Izglītība: augstākā izglītība, atsevišķos gadījumos – profesionālā vidējā izglītība.”

Šīs mazās grupas profesijas klasificētas atsevišķajā grupā: 3230 Alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti, viena no šīs atsevišķās grupas profesijām norādīta „dziednieks” (kods 3230 01).

Noteikumos iekļautie profesijas apraksti nepārprotami norāda uz augu valsts preparātu un zināšanu par dažādu kultūru tradīcijām galveno nozīmi dziednieka darbībā, kas neapstiprina Borovas paskaidrojumā minēto, ka „(...) Latvijas valsts ar šo normatīvo aktu (...) atzīst tādas netveramas parādības kā cilvēka biolauks pastāvēšanu, kā arī veicina slimību ārstēšanu ar zinātnē nepierādītu metožu palīdzību, piemēram, dziedēšanu ar iedvesmu un roku darbību palīdzību”.

PTAC konstatē, ka Noteikumos saistībā ar profesiju „dziednieks” netiek minēts ne biolauks, ne arī dziedināšana ar biolauku.

Iepazīstoties ar Noteikumos minēto, PTAC secina Borovas atsaukšanās uz Noteikumiem1 nepamatotību, skaidrojot Reklāmā piedāvātā pakalpojuma atbilstību normatīvo aktu prasībām. Analogi Ārstniecības likumam (saskaņā ar Ministrijas sniegto atzinumu) dziednieka darbībā Noteikumi neparedz slimību ārstēšanu ar biolauku. Tādējādi Borova Reklāmā piedāvā sniegt ārstniecības pakalpojumu, kura sniegšana saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav paredzēta.

Borova savā vēstulē norāda arī uz jēdzienu „dziedniecība” un „ārstniecība” lietošanu un saturu, taču konkrētajā lietā PTAC savas kompetences ietvaros izvērtē Borovas īstenotās komercprakses, sniedzot Reklāmu, ietekmi uz patērētājiem.

NKAL 11.panta 9.punkts nosaka, ka komercprakse jebkuros apstākļos ir maldinoša, *ja komercprakses īstenotājs apgalvo vai kā citādi rada iespaidu, ka precī drīkst likumīgi pārdot vai pakalpojumu sniegt, bet tas neatbilst patiesībai.*

Borova, piedāvājot dziedniecības ar biolauka palīdzību pakalpojumu, rada iespaidu, ka šādu pakalpojumu drīkst likumīgi piedāvāt, kas neatbilst patiesībai, ko pastiprina informācija „Rīgā jau 25 gadus!”. Līdz ar to Borova ir sniegusi maldinošu un pretlikumīgu informāciju, un Borovas īstenotā komercprakse saskaņā ar NKAL 11.panta 9.punktu ir jebkuros apstākļos maldinoša.

Vienlaicīgi PTAC konstatē, ka Reklāmas mērķauditorija ir/var būt īpaši neaizsargāti patērētāji – cilvēki ar smagām saslimšanām, kuriem, iespējams, Reklāmā izteiktais piedāvājums ir pēdējā cerība neārstējamas slimības gadījumā.

PTAC informē, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva) preambulas 17.punktu Direktīvas I pielikumā ietverts jebkuros apstākļos maldinošas komercprakses paveidu saraksts. Saskaņā ar minēto Direktīvas punktu šie ir vienīgie komercprakses piemēri, ko var uzskatīt par negodīgiem, neizvērtējot katra atsevišķa gadījuma atbilstību Direktīvas 5.-9.pantam. Saskaņā ar nacionālajā likumdošanā paredzēto, konstatējot maldinošu komercpraksi jebkuros apstākļos, PTAC nav atsevišķi jāizvērtē tās atbilstība pārējām NKAL noteiktajām normām par maldinošu komercpraksi, tajā skaitā, attiecībā uz to, vai patērētājs konkrētās komercprakses ietekmē pieņēma vai varēja pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu par konkrētā produkta pirkšanu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

NKAL 4.panta otrajā daļā ir noteikts, ka maldinoša komercprakse ir uzskatāma par negodīgu, bet NKAL 4.panta pirmā daļa nosaka, ka negodīga komercprakse ir aizliegta.

No iepriekš konstatētā secināms, ka Borovas īstenotā komercprakse saskaņā ar NKAL 11.panta 9.punktu kontekstā ar 4.panta pirmo daļu un otrās daļas 2.punktu ir uzskatāma par maldinošu, līdz ar to – par negodīgu un aizliegtu komercpraksi.

Tādējādi Borova ir izdarījusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.¹³ panta trešajā daļā – *par negodīgu komercpraksi* – noteikto pārkāpumu, par kuru saskaņā ar iepriekšminēto normu *uzliek naudas sodu fiziskajām personām no divdesmit pieciem līdz piecsimt latiem.*

NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: *Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu publicēt attiecīgajai komercpraktei atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norāda laboto informāciju,*

atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) piemēro administratīvo sodu likumā noteiktajā kārtībā.

Izvērtējot lietderības apsvērumus, PTAC uzskata, ka efektīvas patērētāju tiesību un tiesisko interešu aizsardzības nodrošināšanai ir lietderīgi saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 2.punktā noteikto uzlikt Borovai tiesisku pienākumu izbeigt negodīgu komercpraksi, pārtraucot sniegt Reklāmu. Ņemot vērā, ka Reklāma jau ir izplatīta un patērētāju tiesiskās un ekonomiskās intereses ir neatgriezeniski aizskartas, kā arī ievērojot LAPK 9.pantu, PTAC uzskata, ka, pamatojoties uz NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu, proti, ka ir izdarīts administratīvais pārkāpums, Borovai nosakāms ietekmēšanas līdzeklis par administratīvo pārkāpumu, piemērojot administratīvo sodu.

Līdz ar administratīvā soda palīdzību Borova tiks motivēta nepieļaut atkārtotu iepriekš minētā pārkāpuma izdarīšanu. Arī juridiskajā literatūrā pausts viedoklis, ka „soda kā piespiedu līdzekļa speciālās prevencijas uzdevums ir panākt, lai administratīvā akta adresāts neizdarītu jaunus prettiesiskus nodarījumus. Soda ģenerālās prevencijas uzdevums ir panākt, lai tos neizdarītu citas personas” (Māris Baltis. Iestādes rīcības brīvība un lietderības apsvērumi. Jurista Vārds, Nr.18(373), 17.05.2005.). PTAC ņem vērā, to, ka saskaņā ar LAPK 22.pantu administratīvā soda piemērošanas mērķis ir arī audzināt personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, lai tā ievērotu likumus.

Lemjot par naudas soda piemērošanu, PTAC ņem vērā Administratīvā procesa likuma 5., 13.pantu un 66.panta pirmajā daļā minētos tiesību principus un lietderības apsvērumus, lai noteiktu lēmuma par personas sodīšanu piemērotību un atbilstību, konkrētajā gadījumā ievērojot samērību starp pie atbildības sauktā tirgus dalībnieka rīcību un tam uzliedzamo ierobežojumu, kā arī patērētāju (visas sabiedrības) tiesiskās intereses, t.sk., tiesības saņemt normatīvajiem aktiem atbilstošu komercpraksi, un šo interešu aizskārumu, to, ka piemērojamām sankcijām jābūt efektīvām un no pārkāpuma atkārtotāšanās atturošām.

Izvērtējot administratīvās lietas materiālus, PTAC nav konstatējis apstākļus, kas saskaņā ar LAPK 33.pantu mīkstinātu atbildību par administratīvo pārkāpumu, un nav konstatējis apstākļus, kas saskaņā ar LAPK 34.pantu pastiprinātu atbildību par administratīvo pārkāpumu.

Izvērtējot iepriekš minētos apstākļus, kā arī izdarītā pārkāpuma raksturu – to, ka Reklāmā konstatējamās NKAL 11.panta 9.punktā noteiktās negodīgas komercprakses pazīmes, kā arī to, ka reklāmas mērķauditorija ir īpaši neaizsargāta patērētāju grupa – smagi slimi cilvēki, un ņemot vērā Reklāmas izplatīšanas apjomu (laikraksta metiens – 24000 eks.), atbildību mīkstinošo apstākļu un atbildību pastiprinošo apstākļu neesamību, kā arī ievērojot vienlīdzības principu, PTAC uzskata, ka par negodīgas komercprakses īstenošanu Borovai ir uzliedzams naudas sods Ls 300,00 apmērā, kas ir uzskatāms par samērīgu, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu.

Izvērtējot lietas materiālus un izskatīšanā konstatētos apstākļus, pamatojoties uz LAPK 23.panta pirmās daļas 2.punktu, 32.panta pirmo un otro daļu, 166.¹³ panta trešo daļu, 215.⁴ pantu, 260.panta trešo daļu, 274.pantu, 275.panta pirmās daļas 1.punktu, Administratīvā procesa likuma 5.pantu, 6.pantu, 12.pantu, 13.pantu un 66.panta pirmo daļu, NKAL 1.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu, 2.pantu, 11.panta 9.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmo daļu, 15.panta astotās daļas 2. un 5.punktu,

n o l e m t s:

uzlikt Fatimai Borovai,

personas kods (...),

naudas sodu Ls 300,00 (trīs simti) apmērā un

uzdot tiesisku pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, pārtraucot sniegt Reklāmu.

Pieņemto lēmumu saskaņā ar NKAL 16.pantu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā Rīgā, Antonijas ielā 6 viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā. Lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

Naudas sods jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs:	Valsts kase Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde:	Valsts kase BIC kods TREL LV22
	Konts (IBAN) LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis:	Lēmums Nr. E03-KREUD-54
Pieņemšanas datums:	2010.gada 7.oktobris

Naudas sods jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmuma noraksts.

Direktores vietniece (paraksts)

B.Liepiņa

IZRAKSTS PAREZS